

- "Nedogovoreni povratak" - priče o Jajcu
- Zvanični mediji RS se primiruju
- "Političari dugih prstiju" - Kuk potpaljuje medije
- Profil nezavisnog dvonedeljnika u RS: Reporter

Monitoring Report

*Izveštaj Media Plana i Institute
for War & Peace Reporting o
medijima
u BiH
III Serija - broj 3
9 avgust 1997*

DIPLOMATSKA MRTVA TOČKA

RTV BiH nasuprot hrvatskim medijima

"Zasititi se mrvicama"
- Ovaj primjer koji ilustruje stav *Slobodne Dalmacije* o tome šta *TV BiH* može ponuditi ne-bošnjačkoj publici u sebi sa ima mnoge primjedbe na rad hrvatskih medija u posmatranom periodu. List tvrdi da prilozi o svim oblastima života Hrvata na *TV BiH* dobijaju istu količinu pa nije koliku i "košarkaška utakmica reprezentacije NBA lige i Albanije". Veoma različite interpretacije napada na bošnjačke povratnike u Jajce i poruke ministra inostranih poslova Velike Britanije Robina Kuka u vezi sa internom korupcijom, dodatno su istakle jaz među medijima federalnih partnera.

"Kamen spoticanja u provedbi Dejtonskih sporazuma leži u pitanju federalne diplomacije, tajne bošnjačke policije AID, te trenutnog

ustroja *TV BiH* koja vodi pravu protuhrvatsku kampanju", komentar je voditelja Hrvatske Televizije (*HTV*) 22.7., koju prenosi *Hrvatska TV Herceg-Bosna*.

Komentarišu i razloge zastoja u radu Predsjedništva BiH na obavezama preuzetim u Sintri u vezi s diplomatskim predstavništvima kao "diplomatsku mrtvu točku", 25.7. *Slobodna Dalmacija* dodaje: "Bošnjački mediji stalno podgrijavaju tezu kako bi omjer trebao ići u korist Bošnjaka, a da bi se ostala dva naroda trebala zasititi 'mrvicama' koje ostanu iza njih. Tu tezu zastupaju i neki bošnjački političari".

Narednog dana, u tekstu pod naslovom "RTV BiH po mjeri Bošnjaka" ovaj list tvrdi: "Na *RTV BiH* drugi jezik osim

bošnjačkog i ne postoji unatoč ustavnim odrednicama koje se tiču jezika, a kad bi se pravila statistika o zastupljenosti islamske kulture i svih priloga o Hrvatima, iz svih oblasti života, omjer bi bio sličan omjeru košarkaške utakmice reprezentacije NBA lige i Albanije u korist štovatelja islamske kulture".

U međuvremenu, *SRT* objavljuje pasioniranu odbranu profesionalizma medija RS (30.7.) citiranjem Ministra za informisanje u Vladi RS Svetlane Šiljegović, koja u pismu Visokom predstavniku Karlosu Vestendorpu protestuje "zbog stalne satanizacije srpskog naroda u medijima hrvatsko-muslimanske federacije."

Premda monitoring *RTV BiH* nije pružio dokaze o "satanizaciji" kako

Hrvata, tako ni Srba, informativne emisije zvani•nih dr•avnih medija BiH zaista su se razlikovale u pridavanju va•nosti odre•enim temama od nezavisnih TV ku•a TV	99 i TVIN. Primjeri za ovakvu opasku mogu se na•i u trima temama - protjerivanje 500 Bošnjaka iz Jajca, napad izbjeglica iz Srebrenice na 14 Srba prilikom	njihove posjete sarajevskom predgra•u Vogoš•a, te izjava Robina Kuka.
---	--	---

MONITORING REPORT

Izvještaj
Institute for War & Peace
Reporting and Media Plan

Direktor projekta: Zlatko Dizdarevic
Urednici Monitoring reporta:
Zlatko Dizdarević, Aleksandra Šepanović i Marina Bowder
Monitoring tim: MEDIA PLAN

IWPR Institut za ratno i mirnodopsko izvještavanje (IWPR) je britanska dobrotvorna ustanova, osnovana sa namjerom da pomaže razvoj nezavisnih medija i da podrži glasove promjena.

Media Plan je bosanskohercegovačka nezavisna organizacija specijalizovana za medijske analize, obuku i razvoj medija.

MEDIA PLAN

Monitoring Report dijeli se besplatno. Umnožavanje je dopušteno. Sa zahvalnošću napominjemo da ovaj projekat podržava Swedish International Development and Cooperation Agency, Open Society Institute (SIDA) Istraživačke i edukacione projekte Media plana i IWPRa u Bosni i Hercegovini pomažu European Union, US Information Agency, National Endowment for Democracy and Winston Foundation for World Peace.

Bosna i Hercegovina:
Obala Kulina bana 4/I, 71000 Sarajevo,
Tel / Fax: (387 71) 667 734/5
E-mail:
MEDIAPLAN_ZU@ZAMIR-SA.ztn.apc.org
101657.3100@compuserve.com

UK:
Lancaster House, 33 Islington High St., London N1 9LH
Tel (44 171) 713 71 30
Fax (44 171) 713 71 40
E-mail: warreport@iwpr.org.uk

US:
Box 2617, New York, NY 10185,
Tel: (1 212) 688-1451,
Fax: (1 212) 371-4054

Pješke ili autobusom

Igrom ironije, tragičnim događajima u Jajcu desili su se neposredno nakon što su Dnevnik TV BiH, OKO 22 i TV INFO objavili gotovo euforične priloge (27.7.) o povratku Bošnjaka u Jajce. TV BiH, citirajući Predsjednika Federacije Vladimira Šoljića, te njegovog zamjenika Ejupa Ganića, s puno nade govori o svijetlim izgledima povratnika u grad.

Međutim, 3.8., istjerivanje 500 Bošnjaka, ubistvo i spaljivanje Hazima Šahmana u selu Pšenik u blizini Jajca, nisu bili predstavljeni sa takvom nepristrasnošću. Prilozi iz Jajca prane su dva dana zaredom istom slikom - slikom kuće iz koje se uzdiče dim, tenk SFOR-a ispred kojeg stoji vojnik koji govori u kameru (a čije se riječi ne čuju)... Slike se nekoliko puta ponavljaju, kao pozadina za komentare koji se gotovo isključivo sastoje od citata Bošnjaka. Među sagovornicima TV BiH bio je i ministar za izbjeglice Rasim Kadić, koji je izjavio da je do napada na Bošnjake u Jajcu i okolini došlo "nakon posjete jednog visokog zvaničnika HDZ Jajcu prije dva dana".

4.8. TV BiH pokušala je stupiti u kontakt sa Šoljićem, ali je on odbio da se pojavi pred kamerama, te je njegov komentar na događaje u Jajcu pročitao. (Šoljić se pojavio u emisiji OKO 22 TV 99). Izvještava Nađa Ridić u izvještaju iz Travnika gledaocima saopštava da su "navodno

samoorganizovani hrvatski civili" odgovorni za protjerivanje "oko 700 Bošnjaka". Ridić je dodala da je otkrila tijela Hazima Šahmana "negiralo tvrdnje hrvatske strane da do ubistva nikada nije došlo". Istovremeno, nije prenijeta nijedna izjava "hrvatske strane" na koju se ovom prilikom reagovalo.

U poređenju sa RTV BiH, izvještavanja Hrvatskog radija Herceg-Bosna pokazala su još veću razliku od nezavisnih medija (ono se uveliko razlikovalo i od prikaza ovog događaja na način na koji je to učinila međunarodna zajednica).

Dan prije nego što je ijedan medij u Federaciji BiH preneo vijesti o pogoršanju situacije u Jajcu, urednik udarne informativne emisije ovog radija Mijo Kelava 2.8. te izvještava Meri Zlatović prenijeli su sljedeću vijest: "Stanovnici Hrvojeva grada spontano (su se) okupili, čelei na miran način izraziti svoje negodovanje zbog stihijskog, neplanskog i nedogovorenog povratka Bošnjaka na šire općinsko područje..." Predstavnici općinskih vlasti Jajca vjeruju da je povratak instruiran od strane bošnjačkih vlasti, koje su se ponovo opredijelile za politiku "svršenog čina".

Zaključuju i izvještaj, Zlatović citira predsjednika Općinskog Vijeća Jajca, gospodina Lučića, koji ističe da vlasti "ne mogu snositi odgovornost zbog mogućeg

reagiranja Jaj•ana'' na ''nedogovorene'' povratke.

3.8., kada su se vijesti o protjerivanju 500 Bošnjaka tek po•ele pojavljivati na drugim medijima Federacije, isti novinarski tim svojim slušaocima saopštava da se situacija smiruje. ''Bošnjaci koji su se neodgovorno vratili u Jajce mirno napuštaju svoja sela, a op•inske vlasti Jajca pokušavaju da im nabave autobuse za povratak, kako ne bi morali i•i pješke.'' O doga•ajima u Jajcu narednih dana nije bilo rije•i.

Slobodna Dalmacija u me•uvremenu osje•a potrebnim da postavi pitanje: ''Mo•emo samo zamisliti kako bi se provelo tisu•u Hrvata da odjednom stigne na primjer u Bugojno'' (6.8.)

***

U pore•enju sa ovakvim pristupom hrvatskih medija u BiH, problemi RTV BiH •ine se gotovo bezna•ajnim. Ipak, treba imati na umu da RTV BiH ima me•unarodnu reputaciju koju treba zaštititi i titulu dr•avnog medija koju treba opravdati.

Incident u Vogošai

Dva dana prije incidenta u Jajcu, voditelj centralnog Dnevnika TV BiH Belmin Karahmedovi• propustio je da pomene napad izbjeglica iz Srebrenice 1.8. na grupu od 14 Srba koji su posje•ivali svoje nekadašnje domove u Vogoš•i. O doga•aju su detaljno izvjestile

informativne emisije TV 99 i TVIN.

2.8. Senad Had•ifejzovi• kao tre•u vijest Dnevnika TV BiH prezentira ove doga•aje (nakon najave sankcija koje je Visoki Predstavnik Karlos Vestendorp najavio povodom nepoštovanja rokova propisanih dogovorima u Sintri, te nakon prenosa vijesti o sastanku Glavnog Odbora SDA): ''U Vogoš•i kraj Sarajeva.. su se odigrale neprijatne scene. ... nekoliko stotina prognanih gra•ana Podrinja koji sada •ive u Vogoš•i, okupili su se i veoma burno protestirali...''

Snimci na kojima je pisalo ''ju•erašnji snimci'' prikazali su •ene iz Srebrenice okru•ene kordonom policije, ali nije bilo snimaka - koje su prenijeli OKO 22 i TV INFO - protestanata koji su kamenjem ga•ali zgradu Opštine u koju su se sklonili Srbi. Fokus kamere TV BiH bio je usmjeren na policijske snage, kojima je, kako je saopšteno gledaocima, IPTF •estitao na sjajnom dr•anju. Posjetioci domova, Srbi, nisu bili ni u jednom trenutku prikazani.

Jedino što je o ovom doga•aju izvijestio Radio BiH 2.8. bio je izvještaj Ministarstva unutrašnjih poslova, koji je prenijet kao peta vijest u udarnoj informativnoj emisiji. 3.8. izvješta• Mirela Hukovi•-Hod•i• sa simpatijama pojašnjava motive •ena iz Srebrenice: ''one ne mogu razumjeti zašto im nije dozvoljeno da posjete svoje domove u Srebrenici'', ali ne prenosi nikakav utisak o

osje•anjima srpskih posjetilaca.

Politi•ari dugih prstiju

Optu•be Robina Kuka na ra•un BiH povodom nedokumentovanog trošenja novca namenjenog rekonstrukciji zemlje ponovo su prouzrokovale nelagodan odgovor RTV BiH. Voditelj Midheta Bi•ak•i• 27.7. najavljuje reakciju Liberalno bošnja•ke organizacije na Kukov intervju ''The Sunday Times''-u. Reakcija, me•utim, nije emitovana. Tek nakon objavljivanja ove reakcije u *Oslobo•enju* 29.7. ispostavilo se da je ona vrlo nepovoljna po vlast. 31.7. TV BiH intenzivno je izvještavala o konferenciji za štampu SDA, •ije je te•ište bilo na insistiranju da je Kuk ''•rtva dezinformacija'', te da njegova izjava ''ide naruku neprijateljima BiH''. Dva dana kasnije, Senad Had•ifejzovi• prenosi enigma-ti•an komentar: ''Krivce za nelegalno boga•enje ne treba tra•iti samo me•u nekima, ve• me•u svakima, i doma•im i stranim'' (2.8.).

U isto vrijeme, mediji bosanskih Hrvata nisu pokazali ni tra•ak nesigurnosti u pokušaju imenovanja cilja Kukovih optu•bi. Voditelj Hrvatskog radija Herceg-Bosna Mijo Kelava 27.7. slušaocima saopštava ''Kako su bosanski politi•ari i •elnici iz Sarajeva pokrali milijune dolara...''. Sljede•eg dana, isti voditelj nastavlja: ''U Sarajevu veliko ogor•enje pu•anstva zbog

korumpiranosti muslimanskih političara... (koji su) ukrali velike količine novca''.

Priča se u istom stilu nastavila i trećeg dana, komentarom voditelja Ivana Krištica: ``...dobro obaviješteni novinari iz pouzdanih izvora (su) saznali da su pojedini muslimanski dužnosnici pokrali oko 15 milijuna dolara novca namijenjenog obnovi u ratu stradale BiH. Muslimanskim političarima dugih prstiju nije bilo dovoljno što su većinu novca prisvojili i potrošili samo na području koje kontrolira muslimanska vojska - pretenziozno nazvana Armija BiH - nego su u poznatoj šanerskoj i deparškoj maniri još i krali... Vestendorp je zatražio blokadu računara muslimanskih političara koji su, o čemu, patili od prevelikog poštenja...''

Krišćev komentar ilustrirao je cinizam koji je zahvatio federalne medijske partnere. 29.7: ``U Zemaljskom muzeju u Sarajevu danas poslije podne sastalo se troglavo Predsjedništvo BiH koje je trebalo odlučiti o rekonstrukciji bosanskohercegovačke diplomacije koja je, za sada, uglavnom muslimanska...''

Federacija BiH bila je ponovo meta Krišćevog cinizma 1.8.: ``U cjelovitoj, jedinstvenoj i suverenoj BiH najviše vlasti ima Visoki predstavnik za sprovedbu Dejtonskog sporazuma Karlos Vestendorp, što je potpuno u skladu sa bosanskohercegovačkim

neokrnjenim suverenitetom... Međutim, za danas zakazano zasjedanje Vijeća Ministara nije niti održano jer su ministri iz srpskog entiteta imali prećeg posla nego dolaziti na sjelo u Muzej... kakva država, takav i parlament, pa i ministri - ili: svako ima ono što zasluži...''

Ipak, negativni pogled na Federaciju BiH nije monopolno vlasništvo medija bosanskih Hrvata. Čini se da isti pogled dijele i komentatori HRT. Hrvatskoj se ``kao bumerang vraća samoproglašeni uspjeh operacije Tango, jer će i ona biti iskorištena kao sredstvo pritiska na Hrvate, dok se u međuvremenu i ne spominju muslimanski zločini kao da oni nisu ni ratovali'', svoj komentar iznosi voditelj Dnevnika HRT 21.7. Komentarišući sučnje Tihomiru Blaškiću za ratne zločine, izvještava HRT-a iz Haga 3.8. zaključuje svoj izvještaj riječima: ``Hrvatska nikada neće prihvatiti reviziju Dejtona ili unitarnu BiH''.

Bevanda u Mostaru

U lokalnim okvirima, ironiziranje računatog integriteta Federacije BiH najuočljivije je na zapadnoj strani Mostara, u komentaru voditelja HTV Mostar Veselke Čerkeza. Povodom konstituisanja policije Hercegovačkoneretvanskog kantona Čerkez se 22.7. obraćao gledaocima riječima: ``Dopustite mi reći, cijenjeni gledatelji, da mi policija sve više liči

na bevandu. A bevanda ko bebanda, ima je ovakve ili onakve. Njenu vrijednost i manjkavost osjetimo na vlastitoj koži...''

I dok je TV Mostar bila zaposlena objavljivanjem prigovora međunarodnih predstavnika na prijedloge hrvatske strane za udruživanje opština sa hrvatskom većinom, HTV Mostar je ovu temu ignorisala. Veselko Čerkez spominje temu tek indirektno, 22.7., kroz komentar o Draganu Gašiću, portparolu mostarskog ureda Visokog Predstavnik (Gašića je prošlog mjeseca HTV Mostar optužila za predrasude prema hrvatskoj naciji). ``I danas je svoj šou, naravno, imao Dragan Gašić... današnju pres konferenciju posebice (je) iskoristio kako bi ponovo protuzakonitom proglasio zajednicu općina sa hrvatskom većinom...''

Čerkez je 29.7. svoje sumnje uputio u drugom smjeru, izvinjavajući se gledaocima budući da ``još uvijek nemamo informaciju o popisu onih dužnosnika u Federaciji BiH, koji su se obogatili raznovrsnim mahinacijama...'' i upozoravajući da ``ne treba zaboraviti u sklopu projekta međunarodne zajednice na optimalnom zahtijevaju Federacije BiH koju... osjećamo... sve više kao šarenu lađu ili čardak ni na nebu ni na zemlji''.

Veselko Čerkez bio je, ipak, najučelniji u opisivanju dokumentarnog programa TV Mostara, koji je glavni i odgovorni urednik TV Mostara Alija Behram napravio sa mostarskim pjesnikom Mišom Marićem koji čivi u

Londonu. "O•ito, rije• je o Jugoslaviji i Jugoslavenima. A Jugoslaven, bilo gdje da je na kugli zemaljskoj, uvijek sanja svoju Jugu. •im se na•u dva, oni je prave.. •urnalist Behram nije propustio napraviti dokumentarac s... Mari•em, kojeg i danas radije zovu '•iv je Tito' i javnosti putem muslimanskog TV Mostar prenijeti dio tog ugo•aja, prepunog zelenila, što gospodina Behrama, što Hajd parka i crvenila od •ara i •elje za istim takvim" (22.7.)

Me•u primjere druge vrste u posmatranom periodu mo•e se uvrstiti prilog TV Mostar, koja je prenijela topao i prijateljski intervju sa policajcem bosanskim Hrvatom koji se, usled unifikacije policije, vra•a ku•i: "Malo smo uzbu•eni, idemo svojim ku•ama, Bijelopoljci smo svi, idemo u Bijelo Polje, naša je raja, idemo da vidimo kako •e nas primiti kolege i nadam se da •e sve biti dobro" (21.7.).

Tako•e je potrebno navesti primjer TV Zenice, koja je ravnopravno i bez emocija prenijela vijesti o pitanju kome izvješta•i i voditelji medija u Federaciji BiH •esto daju upe•atljivu notu pristrasnosti - radi se o neslaganju predstavnika HDZ i Bošnjaka u zajedni•kim organima (u konkretnom slu•aju radi se o skupštini Zeni•ko-dobojskog kantona).

Kada je 11 hrvatskih predstavnika napustilo zasjedanje kantonalne skupštine, nakon što nije postignut dogovor o zastavi i grbu Kantona,

izvješta• D•enana Sivac prenosi vijest: "Hrvatski zastupnici tra•ili konkretne izmjene ili vra•anje predloga na doradu komisiji. Glasanjem je odlu•eno da se ovaj predlog odbije, a poslije su zastupnici HDZ napustili skupštinu". Prenijet je i komentar predstavnika HDZ Nikole Antunovi•a, koji je istakao svoje mišljenje o tome da trenutni predlog za grb ne predstavlja na adekvatan na•in hrvatski konstitutivni element Kantona.

Samoodbrana: Mediji u RS

U me•uvremenu, •ini se da se SRT osje•a ugro•enom, budu•i da je 30.7. objavila energičnu odbranu profesionalizma medija u RS. Samoodbrana u ovom slu•aju po•inje napadom: u pismu koje je poslato Visokom Predstavniku Ministar informisanja RS Svetlana Šiljegovi• se •ali na "stalnu satanizaciju srpskog naroda u medijima muslimansko-hrvatske federacije". Šiljegovi• dodaje, u odbranu medija u RS, da se zvani•ni mediji ovog entiteta optu•uju za "bujicu rasisti•kih tekstova". Citiran je i stav Savjeta Vlade RS za medije: "Dr•avni mediji RS, svakodnevnim anga•ovanoš•u i jasno profiliranom ure•iva•kom politikom profesionalno i na visokom nivou odgovorili su trenutku u kojem je bila i u kojem se nalazi Republika i verno prenosili i tuma•ili stavove i politiku dr•avnih institucija".

U posmatranom periodu uo•ljiv je donekle ubla•en pristup medija RS me•unarodnoj zajednici. Mediji u RS i dalje upu•uju kriti•ke note na adresu me•unarodne zajednice, no sada na nešto manje direktan na•in. U tu svrhu koristi se citiranje neprijateljski orijentisanih politi•ara. Iako su komentari znatno smirenijeg tona, slika o neprijateljski raspolo•enim strancima koji se priklanjaju Federaciji, a protiv Srba kao nacije, još uvijek su prisutni u programima SRT: "Na donatorskoj konferenciji desilo se ono što smo i o•ekivali - me•unarodna zajednica je okrivila Republiku Srpsku za neuspjeh Dejtona" (25.7.), "Anti-srpska struja komesara Evropske Unije Hansa van den Bruka dominirala je skupom donatora, pa ne •udi što je EU... nastavila da vrši pritisak na RS" (25.7.).

Pri obradi teme registracije bira•a u Br•kom, nagoviješten je nekakav skriveni dnevni red me•unarodne zajednice: "Proces obnovljene registracije bira•a u Br•kom, o•igledno nije izazvao •eljeni efekat kod relevantnih me•unarodnih faktora, jer je odziv Br•aka opet bio stoprocentan." (28.7.)

Ove tvrdnje u skladu su sa nagovještajima autora lista pod kontrolom vlasti RS *Glasa Srpskog*, potpisanog kao M.N., koji je u prethodnom periodu monitoringa tako•e izrazio sumnju u namjere me•unarodne zajednice prema Br•kom: "Kako se

pretpostavlja, razlog Šatakove posete je najjavljeno proterivanje 6,000 srpskih porodica iz kuća u Brčkom, u koje supervizor namerava da nastani muslimane." (29.7.). Citat se odnosi na intervju koji je supervizor Brčkog Robert Farand dao beogradskom dnevniku Veernje novosti, u kome je navodno izjavio da je upravo zamena Srba u Brčkom "Muslimanima" bila njegova namjera. Glas srpski prenosi Farandov demanti navoda iz pomenutog intervju, ali se dodatna konfuzija stvara upravo tekstom M.N., koji je naslovljen kao "Proterivanje izbeglica?".

Brčko: bez skrštenih ruku

Studio SRT Brčko i dalje je medij koji prenosi neke od najmanje inhibiranih komentara. Voditelj informativne emisije ovog studija od 23.7. tvrdi: "ini se ipak da je zvaničnike novog svetskog poretka iznenadio broj od 24.561 prijavljenog građana sa pravom glasa u Brčkom, pa je to osnovni razlog raznih pritisaka na Srbe u Brčkom... Ovoliki broj se otko ne uklapa u scenarij multietničke Bosne. U tom kontekstu treba tumačiti i ovaj postupak OEBS-a, odnosno PIK-a sa sedištem u Sarajevu, međutim građani Brčkog, posebno oni registrovani ne sme sedeti skrštenih ruku". U poređenju sa prijetnjama izrečenim u prethodnom periodu monitoringa, ovi komentari nisu toliko oštri. Štaviše, studio SRT

Brčko je bez ikakvog komentara 1.8. preneo kritiku SFOR-a na račun neprofesionalizma SRT-a. (Ovaj studio jedini je član mreže SRT koji je uopšte preneo kritiku).

"Meka kao pamuk"

Pristup državnih (tanije, entitetskih) medija RS predsjednici RS Biljani Plavšić bio je takođe nešto blažeg tona. Prilozi u kojima se pojavljuje Plavšićeva po pravilu pojavljuju na trećem ili četvrtom mjestu u Novostima SRT-a, dok se prilozi o aktivnostima člana Predsjedništva BiH Momčila Krajišnika nalaze u samom vrhu skale važnosti prema redoslijedu pojavljivanja. Kritika upućena predsjednici RS i u ovom slučaju sprovodi se indirektno, kroz citate "trećeg lica". Na primjer, udarna informativna emisija radija Srpskog prenijela je navode pisma koje su "ene romanijskog kraja" uputile Plavšićevoj: "Mekana ko pamuk pred međunarodnom zajednicom, koja je naziva 'elinom ledi', a niste smeli otki na sahranu našem junaku Simi Drljačić, da pogledate u otki majkama, suprugama, sestrama... Od nas vam prosti bili so i hleb što ste s nama pojeli, a od Boga, kako vam bude" (21.7).

U trenucima kada Biljana Plavšić optužuje Krajišnika, SRT nanovo igra branitelja "lika i dijela" Radovana Karadžića. Kao ilustracija demantija (od strane Ministarstva zdravlja RS) tvrdnje predsjednice RS da

Karadžić u toku rata nikada nije posjetio ranjene borce, SRT-u je 21.7. poslao prikazivanje nekoliko minuta arhivskog materijala u kome se vidi kako Karadžić posjećuje vojnike.

Prikaz dešavanja u Federaciji u medijima RS je i dalje maglovit. Po već ustaljenom običaju stavljene u blok vijesti iz svijeta, prikazane su vijesti o negativnim dešavanjima u Federaciji BiH - protjerivanje Bošnjaka iz Jajca, problemi sa registracijom glasača u Glamoču, Kaknju, Livnu - svi su se našli skupa, u Novostima od 3.8. "bahati i pijani, koji se motaju cestom" način je na koji je voditelj opisao Hrvate koji su blokirali magistralni put Jajce - Banjaluka.

SRT je 31.7. prenijela i prilog o navodnom upadu vojnika Armije BiH u "srpsko selo Cvjetuća kod Doboja". Portparol IPTF-a Alex Ivanko ovu priču nazvao je "istom izmišljotinom, ali se SRT nije oprobala u pokušaju da na to odgovori, niti je prenijela njegove riječi.

Riječi na zidu

I dok se nastavlja manipulacija vijestima putem njihovog pažljivog plasiranja u pogledu redoslijeda u informativnim emisijama, izborom citata i selektivnim prikazivanjem činjenica, znatna redukcija uredničkih komentara mora se primjetiti kao pozitivan korak zvaničnih medija u RS u posmatranom

periodu. Tako e, jedan od novinara *Glasa srpskog* proizveo je u ovom smislu ohrabruju u novinarsku epizodu. Naime, kada su na jednoj ku i u Br kom, koja je u fazi rekonstrukcije, prona eni grafiti na arapskom jeziku - ovakva vrsta incidenta mogla se jednostavno iskoristiti u svrhu promocije (me unacionalne) mr nje, ali nije - novinar je za mišljenje upitao radnika na gra evini, Bošnjaka. Bošnjak je natpis okarakterisao kao "delo lu aka" i obe ao da e ga njegov tim oprati sa fasade ku e (23.7).

Nezavisni ili alternativni

Razlika izme u nezavisnog i alternativnog izvještavanja esto u medijima BiH postaje veoma zamagljena. Banjalu ki dnevnik *Dnevne nezavisne novine* (DNN) bukvalno predstavlja skup agencijskih vijesti. Od takve prakse odstupa se isklju ivo kada se radi o temama vezanim za Biljanu Plavši i opozicione stranke koje je podr avaju.

Nezavisna *NTV Banja Luka* tako e se ponaša prije kao alternativni nego nezavisni medij. Više od 50% vremena u informativnim emisijama ove ku e u posmatranom periodu posvje uje se Biljani Plavši, ije se ime spominje isklju ivo u pozitivnom kontekstu. Privilegovana je i Socijalisti ka partija RS, koja je pomenuta u 10 navrata, uvijek u pozitivnom kontekstu (dok je SDS pomenuta 8 puta,

uvijek u negativnom kontekstu).

Udarna informativna emisija *TV 99, OKO 22*, pa nju posvje uje Harisu Silajdi u. Od ukupno 18 pominjanja Silajdi a, 3 su bila u pozitivnom kontekstu, a pominjanja njegovog imena u negativnom kontekstu nije bilo.

TV INFO bila je iznena uju e kriti na pri predstavljanju zvani nika me unarodne zajednice - ovo je prvi put da je *Monitoring Report* zabilje io kritiku *TVIN*-a na ovu adresu. Voditeljica Azra Alimajstorovi 21.7. najavila je izvještaj iz Mostara o sastanku predstavnika Udruge izbjeglih i raseljenih Hrvata i Udru enja izbeglica i raseljenih RS. Njihovi kolege iz Udru enja izbjeglih i raseljenih Bošnjaka nisu u estvovali na sastanku. "U BiH pravo na povratak se stalno krši: oni kojih se to ti e, ele da se vrate. Ministarstva i humanitarne organizacije prave pilot-projekte, a kada pilot bude katapultiran onda me unarodna zajednica opet ka e - do vas je". (*TVIN* je, doduše, jedini ne-hrvatski medij u BiH osim hrvatskih koji je pru io punu informaciju o ovom sastanku).

"Da li politika uti e na medije?" bilo je jedno od pitanja koje je voditelj specijalne emisije "Informisanje u RS i njegova uloga u demokratizaciji" *NTV Banja Luke* Sanela Babi postavila gostima u studiju 31.7. Me u gostima u emisiji su se našli

Brane Bo i, predsjednik Udru enja novinara RS, Nikola Guzijan, glavni i odgovorni urednik *Banjalu kih novina*, Branko Peri, predsjednik Udru enja nezavisnih novinara RS, Ne o evi, direktor *SRNE* i Nenad Novakovi, generalni direktor *Glasa srpskog*. Na alost, ova prilika - koja je mogla rezultirati izazovnom i plodonosnom diskusijom - pretvorena je u poligon za li ne optu be.

Uzrok tome bio je pristrasan stav Babi eve, koja je pokazala tendenciju da promoviše Novakovi a na ra un ostalih gostiju u studiju, koji su bili stalno prekidani. Babi je, tako e, završavala re enice prisutnih - posebno je prekinula Guzijana u trenutku kada je on nastojao da objasni razloge zbog kojih više ne obavlja funkciju glavnog urednika *Glasa srpskog*. Kada je Novakovi izneo primedbe na kadrovske pitanje nedavno osnovanog nezavisnog banjalu kog dvonedeljnika *Reporter*, Babi je u nipodaštavaju em tonu rekla: "Naravno".

Monitoring Report predstavlja: REPORTER

Reporter je nezavisni dvonedjeljnik sa sjedištem u Banja Luci. Prvi broj Reportera štampan je 20. maja 1997. Osniva i glavni i odgovorni urednik lista je Perica Vu ini, 38-godišnjak koji je novinarsko iskustvo stekao u "Borbi" i nezavisnom nedjeljniku "Vreme" u

Beogradu. List izlazi zahvaljujući donacijama švedskog Helsinškog komiteta i Fonda za otvoreno društvo.

Reporter njeguje istraživačko novinarstvo, proizvodi i ve i provokativne tekstove. Ve nakon sedam objavljenih brojeva, očigledno je da se mlada redakcija ovog lista (novinari Reportera u prosjeku imaju 24 godine) ne boji da piše o temama koje mogu smetati lokalnim moćnicima. Za razliku od veine publikacija u RS, stranice Reportera obiluju reporterskim priložima. Iznenađujuće uspješno redakcija ovog lista bavi se i ne-političkim temama.

Ključna zamjerka listu mogla bi biti činjenica da se ni po čemu ne može zaključiti da Reporter izlazi u dravi čije je ime Bosna i Hercegovina, a glavni grad Sarajevo. Osnovni razlog takvoj slici je nedostatak dopisnika iz Federacije BiH. (Prema Vučinićevim riječima, list nastoji naći dopisnika). Reporter je napravljen po ugledu na klasične news magazine (Newsweek, Time), ali zahvaljujući nerijetko predugim tekstovima ne može ga uvrstiti u kategoriju tipičnog news magazina. Vrijedan hvale je i podatak da Reporter ima i svoje izdanje na engleskom jeziku (jedina publikacija ovakve vrste u Republici Srpskoj) - "REPORTER Digest", koje se sastoji od prevoda veine tekstova iz dijela lista koji se bavi vijestima i aktuelnostima.

Pri stvaranju redakcije, glavni urednik pošao je od

zamisli da u svom listu zaposli novinare koji se svojim radom nisu kompromitovali u ratu u BiH.

Reporter se štampa u Beogradu (Vučinić kao razlog tome navodi previsoke finansijske zahtjeve štamparije *Glasa srpskog*), u tiražu od 8.600 primjeraka. Prema nepouzdanim podacima sa terena, čitalačka publika (uglavnom u Banja Luci) broji oko 4.000 ljudi. Ukoliko se ova procjena pokaže tačnom, Reporter ve nakon sedam brojeva, spada u red najprodavanijih nezavisnih listova ove vrste u Republici Srpskoj.

MEDIJSKE CRTICE

• Problemi sa mapama

SRT je izvjestio o posjeti Predsjednika Vlade RS Gojka Ključevića Višegradu, "Srpskom Goraču", "Srbinju" (Foča), Rudu i Čajniču nazivajući ovu regiju "opštinama Stare Hercegovine" (3.8.)

Odbijanje tužbi za registraciju birača u Brčkom izazvalo je sljedeći komentar voditelja radija Srpska Višnje Bajić-Preradović: "Oko 10 odsto biračkog tijela Republike Srpske bilo bi pogođeno odlukom da moraju glasati na teritoriji Federacije BiH." (29.7.)

Tekstom "Vremenska prognoza brine Silajevića" od 22.7. *Slobodna Dalmacija* na nivou trivijalnog svodi zabrinutost Bošnjaka u pogledu precrtavanja granica od strane HRT prilikom objavljivanja vremenske prognoze (Mapa prikazuje teritoriju Federacije BiH kao sastavni dio Republike Hrvatske. Teritorija Federacije i Hrvatske obojene su istom bojom, dok "ostatak" BiH ne postoji).

- **Sjecenje kolaca**

Voditelj *HRT* misli da ``Bošnjaci dobivaju nesrazmjerno najveći dio kolača pri obnovi, repatrijaciji i povratku'' (1.8.)

Voditelj *SRT*, a propositorske konferencije tvrdi da je ona: ``nagovestila ravnomjerniji tretman RS u raspodeli donatorskog kolača'' (27.7.)

- **Karadžić ponovo osvanuo**

Dobojski nedeljnik *Svitanje* (časopis izdaje opštinska - SDS - vlast) u svom broju od 23.7. opisuje sljedeći spektakl: ``I osvanu doktor Karadžić tog julskog jutra u srpskim zemljama na našim ulicama, na posterima, sa karakterističnim osmehom Mona Lize. Mnogima se oteo uzdah sa prigušenim uzvikom: 'Evo ga ponovo među nama!''